

Katekesensart7

Äktenskapets goda

Katekesens förklaringar

Det kristna äktenskapet är ouplösligt

Var och en som vill förstå äktenskapets sakrament bättre har stor nytta av att studera Kyrkans katekes från 1995, officiellt utgiven under S:t Johannes Paulus II:s pontifikat, översatt till svenska av framlidne Monsignore Lars Cavallin (1940 – 2017). De viktiga texterna i paragraferna 1601 till 1666 kan vara ett rikt material för reflektion och diskussion. Man behöver kanske inte läsa alla paragraferna på en gång utan ta dem en och en och reflektera över dem i lugn och ro. Precis som när man läser den Heliga Skrift, Bibeln, kan man börja avsluta med bön. Vi behöver alla undervisas i tron och undervisas regelbundet eftersom vi hela tiden utvecklas i takt med våra erfarenheter och i kontakt med vår sociala verklighet.

I det tredje kapitlet om "Sakramenten i gemenskapens tjänst" talar katekesen alltså om det tema som i kommande paragrafer behandlas under "de tio budorden". Temat utgår från Guds kärlek till människan och från människans kallelse till kärlek. "Då Gud skapat man och kvinna blir deras ömsesidiga kärlek en bild av den absoluta och oförstörbara kärlek med vilken Gud älskar människan (§ 1604)". Äktenskapet som en bild av Guds kärlek måste alltså vara något mycket gott.

Det kan vara den första punkten i undervisningen som man kan stanna upp inför och verkligen tro på. "Något mycket gott" är en slags hemlighet Gud uppenbarar för oss för att lyckliggöra oss. Det är en god slutsats om vi tänker att det liv vi har i äktenskapet är något oersättligt gott. Likaså om vi är på väg att välja äktenskapets kallelse till ett heligt kristet liv är det en grund för vårt framtida liv som gifta som ger oss en trygghet för alltid. Vi inser också i samma slutsats att vi har ansvar för vår del i äktenskapets förbund som både vår man eller vår hustru och Gud har rätt att förvänta sig av oss.

Det är helt enkelt mycket mänskligt att vilja det som är gott och ta ansvar för det goda så att det inte glider oss ur händerna genom andra lockelser. Vi inser att vi måste bygga upp oss själva genom att ta vara på de dygder Gud ger oss genom sin närvaro i vårt liv.

Äktenskapets sakramentala karaktär

Det är något gott eftersom äktenskapet i sin tur deltar i Guds skapande verk. "Och den kärlek som Gud välsignar skall vara fruktbar och bli verklighet genom att man och kvinna gemensamt tar hand om skapelsen (läser vi i katekesens § 1604)". Äktenskapet blir därigenom ett verksamt tecken på Kristi närvaro, alltså precis det vi menar med ett sakrament. Av den anledningen "lägger Kyrkan stor vikt vid Jesu närvaro vid bröllopet i Kana (enligt §1613)". Den ser i denna Herrens närvaro en bekräftelse på att äktenskapet är något gott.

I § 1617 förklarar katekesen ytterligare äktenskapets sakramentala karaktär när den säger att "hela det kristna livet är präglad av Kristi och kyrkans bröllopskärlek". Hos Paulus uttrycks det på liknande sätt: "Ni män, älska era hustrur så som Kristus har älskat kyrkan och utlämnat sig själv för den för att helga den genom reningsbadet i vatten och genom dopordet (Ef. 5:25-26)".

Detta bad, säger katekesen, ”föregår bröllopsmåltiden, eukaristin (§ 1617)”. Sakramenten för oss till Kristus och är förutsättningen för att uppskatta äktenskapet som ett förbund i kärlek och öppenhet för barn.

Samtycket och löftena leder till helgelse

Katekesen går översiktligt igenom själva vigningsritualet som är ”en sakramental handling som skall leda till helgelse... den skall i sig själv vara giltig, värdig och bära frukt (§ 1622)”. För själva giltigheten förklarar katekesen förutsättningarna för det samtycke mellan mannen och kvinnan som konstituerar äktenskapet. Denna förutsättning är så viktig att hela paragrafen måste återges i sin helhet:

Paragraf 1625 säger: ”Parterna i ett äktenskapsförbund är en döpt man och en döpt kvinna, fria att ingå äktenskap. De ger frivilligt uttryck för sitt samtycke. ’Att vara fri’ betyder:

Att inte vara underkastad fruktan.

Att inte vara hindrad av en naturlig eller kyrklig lag”.

”Kyrkan anser att det ömsesidiga samtycket mellan brud och brudgum är den ofrånkomliga beståndsdel i äktenskapet, den som ’skapar äktenskapet’. Om samtycket fattas är det inte tal om något äktenskap” (§ 1627).

Den rätta förberedelsen till äktenskapet.

Varje par som planerar att gifta sig som kristna och katoliker måste ovillkorligen genomgå någon form av undervisning och samtal så att det inte kan råda några missförstånd eller felaktiga föreställningar om det kristna äktenskapets rättigheter och förpliktelser. Katekesen förser varje par med en tillräckligt djup och allsidig kunskap, inte bara om relationen mellan de två, utan också om verkningarna av sakramentet, dess enhet och oupplöslighet. Ofta ingås äktenskapet av två kristna som inte tillhör samma kyrka och inte bekänner samma tro. Ibland är den ena parten inte heller döpt. Alla frågor som måste uppstå i dessa fall besvaras i katekesen som pekar på de positiva möjligheter par kan ha också när de inte delar samma tro.

Äktenskapets likhet med Kristus och Kyrkan

Om deras liv ändå alltid skall präglas av "Kristi och kyrkans bröllopskärlek" kan de trots vissa svårigheter glädja sig över att vara en "huskyrka", en familj som är kärleksfullt öppen för alla andra människor, och bära ett verkligt vittnesbörd om den kärlek Skaparen vill dela med människorna som "är hans avbilder".

"Huskyrkan" är det avslutande avsnittet i katekesens undervisning om äktenskapet. Det är en viktig aspekt man kanske inte först tänker på. Men den visar just på äktenskapets gemenskapskaraktär, inåt – hos paret i deras andliga liv – och utåt i öppenheten mot världen runt omkring. Kärleken växer, den söker sig utåt för att göra gott, mycket gott. Den är inte självisk utan tjänande.

Ju mer vi reflekterar över katekesens undervisning ju mer övertygade om äktenskapets goda måste vi bli. Vi inser också att vi blir mer som människor och förverkligar oss mer som människor om vi i tacksam ödmjukhet tar emot Guds godhet i vårt förbund, antingen det redan är ett förbund eller kommer att bli ett förbund genom bröllopet.

Diakon Göran Fäldt, ordförande i Katolska utskottet för äktenskap och familj.